

Ès de două ori in septemana: **Joi-a** si **Dominec'a**; era candu va pretinde importantia materieloru, va esi de trei seu de patru ori in septemana.

Pretiuul de prenumeratiune,
pentru Austria:
pe anu intregu 8 fl. v. a.
diugetate de anu 4 fl. v. a.
patrariu 2 fl. v. a.
pentru Romania si strainetate:
pe anu intregu 12 fl. v. a.
diugetate de anu 6 fl. v. a.

ALBINA.

Prenumeratiuni se facu la toti dd. corespundinti ai nostri, si de a dreptulu la Redactiune **Stationsgasse Nr. 1**, unde sunt a se adresá si corespundintiele, ce privescu Redactiunea, administratiunea seu editura; câte vor fi nefrancate, nu se vor primi, era cele anonime nu se vor publica.

Pentru **anuncie** si alte comunicatiuni de interesu privat — se raspunde câte 7 cr. de linia; repetiriile se facu cu pretiu scaziutu. Pretiuul timbrului câte 30 cr. pentru una data se antecipa.

Apelu

• *catra toti Romanti!*

Gimnasiulu romanu greco-orientalu din Bradu, in comitatulu Zarandului, deschisu la anulu 1869, si in care s'a terminatu cursulu scolasticu in acestu anu 1872 cu 4 clase, este in periculu d'a se inohide din lips'a speseloru de intretinere, de substitintia materiala;

*pentru cá, starea materiale a fondului seu, consistente din posesiunea **Mihaleni**, ce abia aduce unu venitu de 1000 fl. v. a. la anu, nu ajunge de a acoperi recerintiele;*

pentru cá mai de parte, percentele obligatiunilor de statu de anulu 1854, unificate acum, ce aducu anualmintu unu venitu de 2,444 fl., in anulu viitoriu 1873 si 1874 vinu a fi absorbite de statu, cáci oficiile finantiari, cu aprobatiunea ministeriului ung. reg. de finantie, au decretatu a se luá tacs'a de competintie si de timbru pentru transcrierea pe numele fondului gimnasialu a memoratelor obligatiunilor, donate aceiiasi de catra comunele din cottulu Zarandu, ér acésta tacs'a se urca la sum'a de 4242 fl. v. a., prin urmare absorbé aprópe tóte cametele obligatiunilor de statu, calculate pe 2 ani, si acést'a fora a consumá chiar cu legea positiva.

Din acést'a se vede, cá gimnasiulu gr. or. romanu din Bradu, dupa o essistintia abia de trei ani, a ajunsu in necesitatea de a fi inchisu, dintr'o cauza absolutu nedependente de la noi, ci emanata din inim'a parintescului guvern, — o aparitiune fora parechia in timpulu culturai popóraloru!

In astfelu de trista situatiune aflandu-ne prin atins'a mesura a guvernului tiei, apelámu la zelulu si patronagiulu romanime de pretotinden, ca se ni ajute a delaturá acestu periclu, se nu lase a se stinge lumin'a, carea a inceputu a reversá radie binefacátorie pentru popóruulu nostru, si cultura peste totu!

Apelámu la toti romanii de inima, ca se concurga cu ajutoriele lor binevoitorie, ca se potemu deveni in pusetiunea d'a refuá grelele tacs'e de 4242 fl. v. a. ce ni s'a impusulu, si ca se nu se impedece urmare cursulu scol. 1872/3 alu gimnasiulu nostru!

*Ajutoriele marinimóse ne rogámu se se tramita adresate dlui **Georgiu Seoula**, advocatu si epítropu alu fondului gimnasialu in **Bala de Orisu**, (Körösbánya,) comitatulu Zarandului.*

Representanti'a gimnasiulu gr. or. romanu din Bradu.)*

Pesta, in 28 aug. n. 1872.

Dupa cum vedu stimabili lectori ai nostri, astadi in fruntea fóiie nostre a trebuitu se dámu locu vócei de tanguire si de alarma din Zarandu. Corespundinti'a amicului nostru **Borlea**, ce o inserámu mai la vale, ni dá in acésta cauza o splicatiune pre cátu de dorerósa pentru natiunea si interesulu culturai nóstre, totu pe atátu de *neumana* si chiar *nepatriotica*, ma in celu mai mare gradu rusinósa pentru guvernulu magiaru de astadi alu tiei, carele prin portarea sa in acésta cauza dede cu o dovéda eclatante mai multu cá, *nu-si pricepe chiamarea de feliu*, cá — a fostu pecatu de Ddiu a se suferi o dia sórtea popóraloru si a tiei in manele lui!

Indignatiunea ce ni-a cuprinsu inim'a, nu ni permite a dice astadi mai multe din parte-ne la acésta intemplant;

avemu trebuintia se ne reculegemu, si atunci vom vorbi mai pe largu. —

Pre marti-a viitória deputatii alesi la Dieta unгурésca se vor aduná pentru prim'a óra in Cas'a tiei spre a se constitui provisorminte, ér mercuri, de astadi in 8 dile, ei dimpreuna cu membrii casei magnatiloru vor fi primiti in palatulu regescu de Buda, pentru de a ascultá cuventulu de tronu. D'aci in colia se vor urmá operatiunile de constituiune definitiva.

Multi si-frementa cugetarile, cá óre opoziitiunea ce atitudine va adoptá facia de abuserile si hotiele celoru de la putere, despre cari prin foile lor fecera toiu pana la scandalu! Unii se astépta la scene si mai drastice in Cas'a tiei; alii credu cá — stang'ase vá moderá tienendu contu de periculu ce cu blamarea si nimicirea guvernului magiaru, ar poté se amenintie interesele specifice magiare, egomoni'a magiara; si mai alții vreu a sci cá, in sferile de susu s'ar fi decisu, a se dá molochului opiniuni publice — tributulu necesariu — prin aceea, cá *duoi-trei* dintre ministri se vor inlocui prin alte persóne — dóra din aceea, dóra din alta tabera vecina, si — ruptur'a va fi cárpita, si vom pasi nainte pre calea inaugurata la 1867, pana la ruinarea totale a tiei.

On. publicu alu nostru scie, cá noi — de multu ni-am pordutu iucrederea in opoziitiunile de astadi ale magiariloru, pre cari interesulu momentulu, stórcerea si impilarea popóraloru nemagiare in favórea magiarismului, tocmai asiá i-a facutu de insolenti si nedrepti catra natiunalitati, casi pre deákisti, si tocmai de aceea — dicemu: nu ni pasa! faca si opoziitiunile ce vor vré, faca-si — déca li place, si ele de capu; ér noi vom cautá unu altu careva punctu, unde se ni punemu sperantiele, spre care se gravitámu.

Cumca in sferile mai nalte se pregatesce ceva, dupa incesi cele ce publica foile partitei de la putere — nu póte se incapa nici o indoieála.

„*P. Napló*“ de ieri ni spune, cá in Viena *domineca* si *luni*, nainte si dupa médiadi, sub presiedinti'a Domnitoriului au avutu locu consilia, mai antaiu cu ministri unuresci, ér dup' aceea — cu toti impreuna. Paralelu la contele *Andrássy* s'au tienutu conferintie intre ministri magiari.

Se dá cu socotéla, cá *domineca* s'a deliberatu a supr'a cuventulu de tronu pentru Diet'a unгурésca, a supr'a conflictulu cu serbii in Carlovetiú si in fine a supr'a causei in Croatia; — ér a duón'a dia in caus'a delegatiuniloru Cis- si transilaitane. La consultatiunile de *domineca* dupa médiadi se fia participatu si generariulu b. *Mollinary*, pentru caus'a cu serbii, si *Prica* si *Pejacsevich*, pentru caus'a in Croatia.

Intru atát'a nu s'ar afá — firesce nici unu motivu de grele ingrigiri; in sa „*P. Napló*“ insusi adange cá, astfelu de consultatiuni miste, cu toti ministrii seu proprie cu tóte trei ministeriale, nu s'au mai intemplantu de candu cu *Hohenwarth* pentru Boemia!

Dar a fora de acést'a — éta ce totu ieri, intr'unu articlu intitulatu: „*Lónyay se clatina*“, ni spune, atingendu — firesce — numai per summos apices, o alta fóia deákiana, „*Szabad Szajtó*.“

Lónyay se fia devenitu la putere, in contra dorintiei corifeiloru din partit'a deákiana, priu influintia de la curtea

din Viena, pentru servitie finantiari, prin cari elu s'a sciutu face placutu persóneloru de influintia. A nume se amintescé aci afacerea *Turn-Taxis*, intru care chiar Monarchulu devenise in perplexitate si *Lónyay* a fostu alesu pentru de a o regulá. Astadi in sa *Lónyay* devenindu cu totulu nepopulariu, curtea imperatésca dejá s'ar gandí de unu succesoru, si aci, precum se pare, dlu *Szlávy*, min. de astadi de agricultura si comerciú, ar fi persóna ochiata.

Paralelu cu aceste revelatiuni, „*P. Lloyd*“ ni spune cá, tocmai cercula in capitala o adresa de incredere pentru *Szlávy*, carea va fi acoperita celu pucinu de 10,000 de subscrieri. Cu o cale „*Pester Lloyd*“ ni spune cá astadi *Szlávy* ar fi dintre toti ministrii celu mai populariu si mai curatu la caracteru!

Noi amsci se spunemu si mai multu, dar — nu e timpulu; si apoi — vai ce schimbatióse sunt astadi cugetele celoru mari!

Fiindu cá atinseramu de caus'a cu ierarhi'a serbésca, si fiindu cá scimú, ce multu se interesé dia intregu publiculu nostru de adeverat'a stare a lucruriloru in acésta privintia, — catra cele ce aduseramu in nrulu precedente, mai adaugémú urmatóriele.

Nu se póte cugetá lucru mai miserabilu, de cátu motivulu seu — de a dreptulu *disenda, protestulu*, au care gñerariulu imperatésca si regiulu comisariu pentru congresu, baronele *Mollinari*, disolvá Congresulu serbescu. Nu cá dóra Congresulu n'ar fi voitu se primnesca si se recunósca pre comisariulu regiu, ci precum curatu spune actulu de disolvere, pentru cá *dd. deputati, la repetitele cereri ale comisariului, au refusatú d'a se ingagiá, cumca la intrarea cu pompa a comisariului in Carlovetiú, ei vor fi de facia si vor face si vor participá la umilitiele onoruri de primire*, — firesce numai pentru marirea pompei, precum dispuneau acést'a mandatele vechi ale feudalismului!

A mai vedutu seclulu XIX astfelu de scandalu! A dissolve o *adunare autonoma, legale*, inca nainte de a se constitui ea, ba a-i impedece adunarea si constituiunea — numai pentru cá membrii ei, inca nici verificati, refusara a face parada dlui comisariu regiu, unei fiintie, de care in legea concerninte nu se face poména nici cu o litera!

Acuma se suna cá, ministerulu magiaru si-a facutu propunerile sale catra maiestate, pentru introducerea unu altu provisoriu absolutisticu in administratiunea bisericeii si a fonduriloru nationale serbesci, delaturandu pre — umanulu si solidulu administratore patriarchalu *Stoicovicu* si punendu in locu-i, cu putere discretiunaria, pre archimandritulu *Angeliciu* seu pre eppulu *Gruiciu*, unulu mai pucinu populariu de cátu altulu!

Marturisimú cá despotismului, pana dispune de putere, tóte i se potú; — totusi nu tóte i succedu pana in finitu, si cele ce-i succedu prin fórti'a brutale, de cadu se resbuna infricosiatu. Noi tare ne tememu cá — mesurile despotice ale guvernului magiaru ce ca dup'o sistema le intreprinde in contra popóraloru tiei si a bisericeii lor, va se-si resbuna amaru!

Serbatórea din *Belgradulu Serbiei*, manifestatiunile cele essaltate ale natiunei serbesci de pretotindenea, ii-au scosu din fire, din minte am poté dice — pre diariisti austro-magiari, a nume pre magiari! Acestia seriosu incepu a

— rivalisá, seriosu se tienu amenintati in planurile si scopurile lor spre Oriinte.

„*P. Lloyd*“ de *dominec'a* trecuta, in articulu seu de frunte, provocandu la marimea Austro-Ungariei si la — ne'nsemnatatea Serbiei, merge pana d'a o amenintá pre acést'a cu perire, déca numai va cugetá la vr'o rola mare in Oriinte! „*Legile naturei nu se potú stramutá arbitrarminte; punctulu de gravitatiune alu unui statú mare, nu se póte transpune intr'unu corpu de statu, disparetoriu de micu. Déca deci este vorb'a de o atractiune între Ungaria si Serbia, acést'a se póte intemplá numai pre cont'a Serbiei, carea fora indoieála va cadé in pólv'a Austro-Ungariei!*“

Acésta asemenare si deductiune este chrar *stúpida*. O manutia de serbi ne batura de curendu in Bocca di Cattaro, de trebui se ni cumperámú pacoa noi — putere mare! Sè ni-o cumperámú cu bani si — prin suspendarea legiloru!!

Ei, dar cine ne pune se ne asemenámú, se rivalisámú cu Serbia?! Noi austro-magiarii, stepani peste 36 de millióne se ne asemenámú Serbiantiloru de abia 1,300,000 de suflete!!

In fine mi ti-se pune fórt'a dlui c. *Andrássy* a amenintá pre Serbiu din Panciova si Becicereculu-mare, cari participara la serbatórea din Belgradu, spunendu-li cá — cum are se-ii nimicésca puterea cea mare Austro-ungurésca!!

Acesti ómeni, acesti diaristi corupti catra ce sunt afurisiti, au mai si nebunitu!

Asiá unele foi oficiale, de necesu pentru cele intemplant, in Carlovetiú au jupuzat biloru, mi ti-se apuca a amenintá si a batjocuri pre *Mileticiu*, unde furi'a lor pana intru atát'a ii-a orbitu in cátu se lauda cá, guvernulu va alungá pre *Mileticiu* din tíera, adeca ilu va espatriá!

Ei bine nu pricepu nebunii de diaristi acestia, cá ei i atribuescu o superioritate mare peste dd. magiari cu puterea si chiar cu legea in mana, si cá ei aréta nespusa frica de contrariulu lor *Mileticiu!*

Repetimú: acesti ómeni catra ce sunt afurisiti, au mai si nebunitu. Li-a luatú Ddiu mintea. Curendu trebuie se scapámú de tiran'a lor!! —

Institutulu pedagogicu din Aradu,

cu finea anului de scóla avú in cursulu alu II. 22 de ascultatori, éra in cursulu I. numai 8; va se dica numerulu ascultatoriloru este in scadere fórté, pre candu lips'a de invetiatori cresce fórté.

Chiar astadi, ni-ar trebui preste 30 de invetiatori — numai pentru acele statiuni invetiatoresci, cari le suplinescu interimalmintu individi fora deplia'a calificatiune receruta, dar cari cautara a se aplicá pentru ca se nu remana tinerimea fora unu picu de invetiatura.

Déca catra acésta suma mai socotimú clasele ce se deschidu prin comunele mai mari, scólle separate ce-si infintieza comunele mai mici cari mai nainte erau adfiliate, statiunile ce devinu vaoante in urmarea casuriloru de mórté, in fine déca socotimú cá acestu institutu are se provéda cu invetiatori dóce diecese (a Caransebesiului si a Aradului) cu o poporatiune de aprópe unu milionu, — invederéza cá acestu institutu ar trebui se aiba in fic-care anu la 100 de ascultatori, socotindu amendóue cursurile la olalta.

Celu ce a fostu de facia la essamene, a potutu constató pana la evidintia si alta cerconstantia durerósa, aceea cá junii din anulu primu au datu, din obiectele propuse lor, respunsuri slabe facia cu respunsurile celor'a din anulu alu duoile, desi in anulu primu sunt toti juni celu putienú câte cu 4 clase gimnasiali seu 3 reale.

Ore ce se fia caus'a acestoru dóce rele de estimpu, adeca cá numerulu ascultatoriloru se micesce si cá prestatiunea intelectualu se imputiena?

*) Tóte cele lalte on. diurnale romane, sunt rogáte a publicá acestu apelu, in pretiutiile loru colóne.

Caua a că numărul ascultătorilor se mișcă și poate fi altă de câtă acea ordinație de consistoriu a cautat să o emita anu pentru a satisface legii de instrucție, de după ce ea cei ce vor să fie primiti întru institutul pedagogic, au să producă testimoniu de 4 clase gimnasiale sau 3 reale. Această condiție a micșor numărul competitorilor la pedagogia.

Er' cauză că cei din anulu primu sunt de capacitate mai slabi de câtă cei din anulu alu doilea — jace într'aceea că din gimnasia și de la reale vinu (cu putina excepție) de aceea cari, de slabi ce sunt, nu potă continuă școlo.

Asiadară condiție de 4 clase gimnasiale sau 3 reale, neom să corespondă lipsei ce o avem de invetatori, necum să îmbunătățească statulu intelectualu alu școlarilor, numai li impuțina numărulu și-lu facu pre institutul nostru pedagogic să primăscă pre invalidii gimnasielor și ai realelor.

De alta parte noi nu avem nici gimnasia nici reale, era ale statulu și ale celorlalte confesiuni sunt putiene, — deci e anevioia a studiă clase de aceea.

Fora indoiela legea ne oblige, și cei ce au clasele recerute cauta să fie primiti la pedagogia. Dar pre langa această invederăza necesitatea de a se primi totă acea, cari se vor supune, cu bunu succes, unui examinare de primire.

Deci dorim ca consistoriulu să emita o ordinație nouă, ca să adaus la cea de anu, și să spuna apriat că se primăscă la pedagogia și de cei fora de clase, numai că aceștia se vor supune unui examinare de primire.

Se întielege cumca singuratecelor comune, li remane dreptulu ca să mai nainte, ca în concursuri se pună condiție de clase unde vre. Desi e mai recomandabilă condiție de rezultate deșă dovedite pre terenulu invetiamentulu, de ora ce vedem pre multu cu putiene clase că în zelu și în rezultate întrecu pre cei cu clase. La invetiatoria se șicere zelu și o adevărata chiamare de la natura.

Cu aceste orduri punem cestiunea în desbatere publică, dorind să audim și parerea, ca astfel să se pregătă de timp pentru despusetiunea ce consistă în a se face într' interesulu invetiamentulu.

(„Lumina.”)

Că cea mai mica esitare, radimati pe cea mai deplina esperianță, ne pronunțăm cu totă rezoluție pentru propunerea „Luminei.” Noi am fostu cari în sinodulu de Caransebeșu am aপরতু acestasi punctu de vedere, carele a și trecut în concludu, în câtă pentru reorganizarea preparandiei.

Nu punem multu temeiu pe 3—4 clase gimnasiale și reale, ascultate în limba straiu, pucinu și cepută; oi multu pretiuiti ni sunt teneii — bine pregatiți în școlile elementari, sau cele normali, curatu romane. —

Proieptu de statut

pentru organizarea comunității N. N. întru întielesulu articolulu XVIII alu legii din 1871. *)

Capu I.

Despre timpul, numărulu și ordinea cauzelor de deliberare în adunările reprezentanței comunale.

§. 1. Pentru censurarea șocilor de pre anulu trecut, corpulu reprezentativu va trebui să țienă adunare generală în totu anulu în luna dantăiu a lui Martiu și decumva această ar cadă în dia de serbatore, în cea mai de aprupe dia de lucru; er' pentru ștatorirea bugetulu pe anulu venitoriu, totu de una tōmn'a în luna prima a lui septembrie, și deca această ar cadă în dia de serbatore, în următoru dia de lucru.

§. 2. Adunari generale ștraordenari se potă țienē de atâte ori, de câte ori pretinde împregiurările, deca judele primariu alu comunei

*) Din multe părți, de nenumerate ori fuseram provocati, să publicăm, ca de modelu, unu proieptu de Statutu pentru organizarea comunităților, pe temeulu legii comunale.

Noi, într' imbuldiel'a materiilor, am cautat a așa astfel de proieptu și — pre câtă ni a ajunsu timpul, conceptele ce ni-am potutu procură, le-am și luatu la examinare și — asiă ne am convinsu, că proieptulu elaboratu în cōtulu Aradulu și care e a și adoptatu mai peste totu în acelu comitat, ar coresponde binisioru. Facendu-i noi deci numai îndreptări stilare, de și cam tardu, venim a-lu publică și și a-lu recomăda comunităților noastre de pretotindia. Se întielege că ele au libera voia d'a face ori ce modificățiuni ar crede de lipse în acestu proieptu.

Pentru unu casu deca comunele noastre apretinindu acestu proieptu de statut, ar avē trebuința de esemplaria șeparate din nri în cari ilu publicăm, — noi am riscatu a țienē câte-va șute de nri în rezerva și — suntemu gaț'a a servi cu atari esemplaria.

Vom caută să publicăm opulu întregu în duoi nr. și și vom dă ambii pentru unu micu pretiu de 10 cr. cu totu cu costulu poștei.

Red. Alb.

său 1/4-parte din corpulu reprezentativu va așa de necesitate.

§. 3. Presiedintele e detoriu a înșciinția celu pucinu cu trei zile nainte de adunare pre membrii corpulu reprezentativu despre terminulu adunării generale ordinare și despre obiectele ce se vor luă nainte, era înșciințierea despre terminulu adunărilor generali ștraordinare și a obiectelor de pertractatu, se potă face și cu 24 de ore nainte de țienerea adunării;

§. 4. Membrii corpulu reprezentativu, despre terminulu adunărilor generali și despre obiectele ce se vor luă nainte, se înșciințieșia prin unu cerculariu, portatu de catra unulu dintre șervitorii comunali pe la locușțiile lor, pe care cerculariu său însuși reprezentantele său careva din famili'a sa va înșemnă datulu înșciințierii.

§. 5. Presiedinte în adunările generali ale corpulu reprezentativu e judele primariu, er' în casu de împedecare a-acestui'a, judele de dreptu, cu excepție de casulu prevediutu la §. 85 în lege.

§. 6. Protocolulu în adunările generali lu șerie notariulu, care protocolu se va autentică celu multu în diu'a următoră după consultațiuni prin însuși corpulu reprezentativu său prin'o comisiune înșaroinată de acelu cu această afacere.

§. 7. Reprezentantii de facia se vor înșemnă în protocolulu șiecei adunări generale, și în șiece-care protocolu se va induce claușula de autenticare cu datulu autenticării, și se va șubșcrie de judele primariu, de notariulu și de reprezentantii preșenti la autenticare.

§. 8. Obiectele adunării generale la ordinea zilei le va deșige judele primariu; referințele obiectelor va fi notariulu, care cu ocașionu referării cauzelor particulari va fi detoriu a face atenti pre presiedinte și membrii corpulu reprezentativu la șieceșle legilor și a ordinațiilor mai nalte ce ar stă în legătura cu aceste cauze, și deca totuși în butulu acestei reflesiuni, ș'ar intenționă aducerea de atari coneluse ce ar stă în conflictu cu șieceșle legilor și cu ordinațiile mai nalte, și deca nu ș'ar gaș cinci reprezentanti cari să cēra votu nominalu, atunci notariulu pentru a șcapă de șresponsabilitate, e îndreptatulu a înșemnă în protocolu nainte de aducerea decisiului, cumca și-a facutu reflesiunea.

§. 9. În adunările ordinari, a fora de obiectele puse de presiedinte, se potă luă la delibere și alte obiecte, și prin membrii particulari ai adunării se potă face motiuni de șine ștatorie; inșa asemenea obiecte și motiuni se vor luă sub desbatere și deciderē numai după trecerea unui timpulu celu pucinu de 24 de ore.

§. 10. Afora de membrii corpulu reprezentativu în adunările generali va avē dreptu de votu șiece-care membru din antistia comunale, — dar numai în acele cauze, în cari nu vor fi interesati șpersonalmente.

§. 11. Adunările generale sunt publice, adunările se deschidu și inchidu de presiedinte; această conduce șconsultările și vechiēza pentru observarea ordinei de dia. Elu are dreptulu și detoriu'a, pre auditoriulu conturbatoriu de linise, după ce mai antaiu ș-ar fi facutu o admoniție, a-lu îndreptă afora din sala, er' pre vorbitoriu a-lu îndrumă la obiectu, și deca această de repetite ori ș'ar abate de la obiectu, său ar vatemă bun'a-cuviinția, — a-lu îndrumă la ordine, și candu nici ast'a n'ar foloș, a-i detrage cuventulu.

§. 12. Deca careva întrebunțieșă șpresiuși ce vatemă demnitare șconsultățiilor său pre membrii particulari ai adunării, și nu le revōca îndată, pana a nu se face din partea șcaunulu șiolatu — cerere de șatisfacție, unulu ca acelu se ședepșeșce de adunare — fora dreptu de apelata — cu o mulota în bani ce se va potē estinde pana la 15 fl. care se va șexecută pe calea șadministrativă în favōrea fondulu șeraciloru. Motiunea facutu pentru violarea șcaunulu, cu înterșurperea discușiunei obiectulu pusulu la ordinea zilei, trebuie să se decida numai deoștu.

§. 13. Deca o cauză este destulu de-batuta și nu mai voeșce a vorbi nime, și 5 membri nu ceru votare, atunci votare se șocotesco după vorbitori, și pre bas'a acestor'a presiedinte șenuncia decisiulu; deca cumva inșa e vorb'a de inștrainare său inșarșinarea de avere comunale, de incheiarea vr'unu contractu onerosu de școntrageră vr'unu împrumutu comunali, atunci — ceredu 5 membri, presiedintele e detoriu totdeun'a a face votare nominală.

Capu II.

Despre numărulu antistiloru comunali și detoriințele lor, despre șalariele și șrespective diurnale lor, despre numărulu șpersonalulu de manipulație, șpersonalulu de șervitiu și despre șcompetințele de șimbria.

§. 14. Antistia comunale constă, — a) în comunitățile mici:

din judele primariu, său judele de dreptu (törvénybíró), din duoi jurati, din notariulu comunali său cerculariu, și din tutorele orfanalu. Unulu dintre cei duoi jurati va fi totu o data colectorele de contribuție de statulu, alu doilea — adunatoriulu de contribuție de comună și totu d'o data economulu.

b) În comunitățile mari: din judele primariu, din judele de dreptu, din 6 jurati dintre care unulu va fi colectantele de contribuție de statulu și unulu de cea comună, și economulu său șcassariulu, din notariulu șrespective notariulu comunali și din tutorele orfanalu.

(E de observatu, că din secțiunea de mai șusu, șiece-care comunitate, mica ori mare, va pune această parte în ștatutul șeu, carea se referēșce la șine inșasi.)

§. 15. Detoriințele șest totu ale judelei primariu comunale sunt:

1. A conduce șafacerile interne ale comunității între șmarginile legii, din preșna cu organele ordinate langa șine prin lege;

2. a șexecută pre langa șresponsabilitate în șondulu primu, șimpreșna cu notariulu, ordinațiuni șuperiori, șerefertōrie la șadministratiunea de ștatu;

3. a șexecută său a face să se șexecute ordinațiuni municipale și comunale, șprecum și decisiuni școrpulu reprezentativu;

4. A șpresiedē în șiedințele școrpulu reprezentativu, și a vechiă a șupr'a țienerei ordinei de dia în șiedinție;

5. a paștră șigilulu comunali, a șubșcrie din preșna cu notariulu șdocumentele, relațiuni șdecisiuni șdate în numele și din partea comunității;

6. a școntravechiă a șupr'a șaverei și șcassei comunale, a contribuțiilor de ștatu și comunale, a venitelor șprivate comunale, șprecum și a șupr'a șcassei orfanali, a fundatiilor șilantropice și de cultura publică; de unde, va fi cu ochii șprivēșhatori la manipulațiunea și ștarea regulată a șcasselor, apoi despre șdefeștele observate — sub șgreumentulu șresponsabilitate șale — va avē a relată;

7. a șimplini detoriințele șdemandate prin lege său ordinațiuni șuperiori, șprivitōrie la șsecuritate șpublică, la ordinea comunale, șingrișirea școlilor în șprivința șsanitară, la cauzele șeracime, la șdrumurile comunale și totu șfelulu de șmidloșce de școmunicațiune;

8. a reprezentă comunitatea nainte judecelor și a altor autorități — în cauzele șale șprocesuali și în cele afora de șprocesu; nainte de șrepresentare, e detoriu a șconchișmă adunare șgenerală, din partea școrpulu reprezentativu a șse șprovedē cu șinstrucțiuni, și de această a șse țienē cu șseveritate.

Șpecialmente judele primariu e detoriu: 9. a șmidloșce șexecutare ordinațiilor șdate din partea șjuridicțiunei șrefertōrie la manipulațiunea cauzelor orfanali;

10. a șingriși la șolaltă cu notariulu, ca șerogațiuni șse nu ștrēca șprește șmarginile șbudgetulu șincuviințiatu; — și pentru această ștote șsolvirile numai la șasemurarea judelei și notariulu șse potă șintemplă;

11. a șustienē în ștare șbună șdrumurile comunale de școmunicațiune, șpuntele și șfontanile;

12. a vechiă cu șseveritate în șprivința șsecurității șaverei și șpersōnelor;

13. a școntrolă în școntinuu șmesurele în șbirturile comunale, șdughene, la șmacelari și șpitari, șprecum și șsubstăntia șnevetematoriă de șsanetate a șfructelor și șbeutorelor;

14. a șustienē șregulamintele pentru șpolitia de șfocu, a vechiă pentru țienerea în ștare șbună a șrequisitelor de șștinșu șfoculu;

15. a șse șfoloși de șjuratii comunale în șafacerile comunității, după șpriceșperea șa, și a șingriși pentru șpasirea lor;

16. la șincasșarea școntribuțiilor de ștatu și comunale — a șimplini — sub șgreumentulu șresponsabilitate șsevere — șobligamentulu șimpusu antistiloru comunali — prin șlegile și ordinațiuni șuperiori;

17. În școntieșlegere cu antistia, a șprimi șservitorii interni comunali și a-ii șdimitē; cu șacea șobservatiune că școmissarii șrurali, șpastorii, șpaditorii de șcampu și șselbe șse șprimășcu șdecatra școrpulu reprezentativu;

18. a șingriși pentru șservitiulu ștuturor șservitorilor comunali, a șpastorilor și a șpaditorilor de șcampu, a vechiă pentru șacurată șimplinire a detoriințelor lor;

19. a vechiă — sub șgreumentulu de șresponsabilitate, ca șservitorii comunali interni și șexterni, să nu se șintrebunțieșia la șservitiuri șprivate și șneoficiōșe;

20. a șefectui șprescrișele legii șprivitōrie la școlile șpopulare ce șsunt a șse șimplini prin antistieșle comunali în șprivința șinvetiamentulu șpublicu; și în școntra șparinților și șcaror școpii șnegrișeșcu școl'a — a șaplică șasșprimele legii;

21. a șaretă șfora șintardiare șcasurile șmorșburilor șlipiciōșe ce șvor șaparē în școmunitate, între șōmeni și șanimale;

22. a șajută — cu șautoritate șa de jude, — șimplinire șregulată și șștrictă la șaltuirea de șbubatu;

23. a șimplini cu șacurateșia șpresentare șobligățiilor la șarmata și șacelor șlicențiat, în șgenere a șimplini ordinațiuni șsuperiori șreferitōrie la șcauzele șmilitari și cele de șaparare șpatriei;

24. a șingriși de școlile de șpomarițu ale școmunității și de șplantățiunile în șacele, a șeserșcită șsupraveșhiare șnecesară la șconșcriptiunea șacurată a șlucrululu șpublicu de țiera și la șdesșversșirea șacelu'a la ștempulu șeu;

25. a șimplini cu șpunctualitate ștote șcele șafaceri, cari — afora de cele mai șusu șamintite, prin legi, său șstatute, ori prin ordinațiuni șsuperiori, șse șindruma la șdensulu. —

§. 16. Detoriințele șnotariloru comunali șsunt:

1. A șexecută — pre langa șresponsabilitate șa mai șantaiu — cu judele primariu din preșna — ștote ordinațiuni ce șse șreferēșcu la șadministratiunea ștatulu;

2. a șimplini funcțiunea de șreferințe și șnotari în șadunările șgenerali ale școrpulu reprezentativu;

3. a șpregatī în șfiesce șoare șanu șinventariu despre șavere școmunale; a șface șpreliminariu despre șșpeșele comunale și pre ștemeulu șacestor'a a șpregatī șarunculu după șindividi, și a șface șinchiare șșociloru;

4. elu școntrolēza — pre langa șresponsabilitate șa, șmanipulațiunea șregulată a șaverei și șcassei comunale, șprecum și ștarea șacelor'a, școntrolēza școntribuțiile și șvenitele de ștatu și comunale, șasemenea șmanipulațiunea șbaniloru orfanali și șfundatori, și în această șcalitate șa elu e detoriu a șinspectiună ștarea șcasselor și șmanipulare șacelor'a, șconformu șprescrișelor, și în casu de ar așa șneregularități, de la șafare în 24 ore a șface șraportu în șscrișu la șautoritate șsuperiōră, după șprescrișele legii.

Pentru mai șacurată șdepliniere a școntrolu, un'a din șdōșe șchei ale șcassei comunale va fi șpaștrare șnotarulu.

5. Notariulu comunali șcompune și din preșna cu judele șsubșcrie ștote șdocumentele, șrelațiuni și șscriptele șdate din partea și în numele școmunității, cari șstatutele comunale și municipale, său șlegele șse șindruma între șafacerile șoficiulu șnotariulu;

6. Șcompunere șșociloru orfanali în școmunele șacele, unde ștutorulu nu e în ștare de a șface această, pentru șcare șonorariulu ce a șavutu șana șad, șse șasșcura și pe șvenitoriu;

7. șmanipulațiunea șcasselor și șportare șșociloru, le va șface șconformu șstatulu și șformulariloru șincuviințiate;

8. în șprocesur'a comunale va șimplini detoriințele șprescrișe de lege;

9. notariulu are pre judele primariu a-lu șlumină și la șexecuturi a-i dă șmana de șajutoriu — în ștote șcele șafaceri de șcărșmure șautonoma și de șadministratiune, cari după șsecțiunea de mai șusu șapartiēșu șcerculu de șactivitate alu judelei primariu;

10. la șlucrurile șsevereșite în șinteresulu șpărților șprivate șse va șacomod'a după șnormele șprescrișe în șstatutu pentru ștaceș;

11. În șfine va șimplini ștote șcele șcauze, — cari prin legi, șstatute, șmandate șsuperiori său prin decisiuni ale școrpulu reprezentativu — șse șpunu de detoriinția șnotariulu.

(Se șobservēza șcumca:)

a) șacolu, unde într'o școmunitate nu e numai unulu, ci șsunt mai multu șnotari — șse va luă în șstatutul șrespective școmunități șimpărșșirea șcerculu de șactivitate între șnotari;

b) la șnotariate șcercuali, unde șse șrecere șaplicare de șvice-notariu, șprimăre și șlocușința șvice-notariulu e de a șse șstatori în șstatutu.)

§. 17. Șnotarii, — pentru ștote șcele șlucruri șscripturistice, care le șimplinēșcu din ordinațiuni mai șnalte, în șinteresulu șintregei școmunități, — nu potă șpretinde ștaceș șseparate.

§. 18. Pentru șlucrurile șscripturistice șimplinite în șinteresulu șsingurateșiloru din șparte șnotariloru, șse vor potē șpretinde șurmatoșriele ștaceș:

1. Pentru școncepte de școntracte și șdescriere în 2 șesșemplarie:

- a) dacă valoarea obiectului de contract merge până la 200 fl. . . . 1 fl. — cr.
 b) dacă valoarea obiectului de contract merge de la 200 fl. până la 800 2 fl. — cr.
 c) dacă valoarea obiectului de se estime de la 800 fl. în sus la suma acotarita 3 fl. — cr.
2. Pentru o suplica și rubrici 2 fl. — cr.
 3. „ copii de la o cōla fl. 50 cr.
 4. „ adeverințe, scrisori de estimatiune și alte documente edate sub sigilul fl. 50 cr.
 5. „ obligatiune fl. 50 cr.
 6. „ cuită fl. 20 cr.
 7. „ adeverința de împaciuri 2 fl. — cr.
 8. „ testamente:
- a) dacă obiectul testamentului, nu trece peste 200 fl. 1 fl. — cr.
 b) dacă ajunge până la 1000 fl. 3 fl. — cr.
 c) preste 1000 fl. până la 4000 fl. 5 fl. — cr.
 d) preste 4000 fl. până la suma acotarita 10 fl. — cr.
9. Petru pasari de vite, — pentru cei din locu 3 cr., cu ocaziunea tergurilor de țiera, pentru straii 10 cr., de unulu; inse pasportele acestea notariului e datoriu a si le procură insusi;
 10. Pentru compunerea de reclamatii 2 fl. — cr.

§. 19. Judele de drept e substitutul judei primariu și în casu de impedecare seu de absentare a acestuia, elu va eseroitá tōte acele drepturi, si va impliní tōte acele detorinție, cari dupa §. 15 apartienu cercului de activitate alu judei primariu.
 (Finea va urmá.)

Baia de Crisiu, 19 augustu 1872.

În vederea apelului ce este publicatu astadi în această foia națională, cu inima sangeranda trebuie să-și revōce în memoria, fie-care romanu adeveratu calamitătile națiunei romane, provocate de domni stepanitori! Éta cauza omogena și asemenea celei de la Tofalau! ba — nu! este multu mai grozava, potemu dice nimicitōria lovitur'a ce actualulu guvernulu magiaru sistematișcesce dă națiunei romane preste totu, — căci la Tofalau au fostu lovite vre-o 20—30 familie romane, ér aci, spre rusinea seclului și spre degradarea ómenimei, brutalismulu și ferocitate a ajunsu la culme, a ajunsu sublimulu seu, deca și acésta pōte avé sublimu, a ajunsu a sugrumá instructiunea publica, pe carea n'a ajutat'o nici cu unu denariu, ci pururiá i-a opusu tōte pedecede contrarie desvolțării sale, — guvernulu magiaru prin acésta fapta a lovit instructiunea publica româneșca, nutrita cu sudōrea crunta a poporului romanu din districtulu Zarandu, pe care degia ca și pe cele lalte popōra l'a dusu la sēp'a de lemn. Blamu, rusine și batjocura unui asemene guvernulu! Fia că acésta sē-i remana ultim'a insulta ce a aruncat'o în faci'a romanimei! — inchipuiti-ve pentru Ddieu! sē sugruma investimentulu și instructiunea publica. Se mai pōte scandalu ca acésta? Dar mai elocinti sunt faptele și cifrele. În 18 l. c. reprezentanti'a gimnasiului romanu din Bradu a tienutu siedintia pentru staverirea bugetului pe anulu venitoriu scolasticu și pentru rezolvirea altoru agende importante. Cu acésta ocaziune, presiedintele a adusu la cunoscinti'a reprezentanti'e unu casu tristu care a implutu de suparare și ingrigire nu numai inimel membriloru, ci ale tuturor romanilor de bine și de inima. Este cunoscutu că poporulu acestui districtu, cu inima și simțiminte romanesoi, pe lenga tōta seraci'a sa, — inca în anulu 1862 a donatu imprumutulu de statu națiunelu din 1854 pentru infintiarea unui gimnasiu romanu în Bradu, convinsu fiindu că numai prin educatiune și cultura si pōte sustiené naționalitatea atātu de atacata. Desi din partea guvernului, dejá de la inceputu, adeca de la 1862, candu s'a planuitu infintiarea gimnasiului, s'au pusu atâtea pedecede câte numai s'au potutu pentru a impedecá realizarea ideii, și asiá pentru a impedecá cultur'a și inflorescerea acestui popor romanu, — conducetorii poporului prin tactici'a și ostentel'a loru estraordinaria au devinsu tōte pedecede și în anulu 1869 a infintiatu gimnasiulu. Tōta averea gimnasiului este mos'a Mihaleni, care cu privire la anii acesti rei, nu aduce mai multu de cātu cam 1000 fl. și percentele dupa 61,000 fl. în obligatiuni de statu ce le daruise comunele pentru fondu, dar cari percente — afora că erau calculate în mon. conv. cu unificarea obligatiuniloru în v. a. și în pretiu redusu de 58,000 fl. nu facu mai multu de cātu pe 2,444 fl. pe anu;

asiá dara totu venitul anulu alu gimnasiului este cam 3,444 fl. v. a. Cu acésta suma s'a tienutu gimnasiulu din Bradu pana astadi, constandu nu mai din 4 clase și avendu edificiuul seu propriu pentru scōla. Deputatii acestui districtu în diet'a țierei au facutu propunere și au rogatu cas'a reprezentantiloru pentru unu ajutoriu, celu pucinu de 4000 fl. pe anu; — acésta rogare a repetit'o și reprezentanti'a catra guvernulu și precum deputatii asia și ea, reprezentanti'a, a constatatu cu date și documente că gimnasiulu romanu din Bradu n'are mai multu venitu anuale, ér unu gimnasiu a-lu sustiené cu acésta suma este imposibilu; cu tōte acestea, precum guvernulu asia și maioritatea dietei a respinsu propunerea și rogarea deputatiloru și a reprezentanti'e, — dar reprezentanti'a și intieleginti'a romana din acestu comitatatu pentru acésta n'a desperatu ci cu mari sacrificia si abnegare de sine, în mani'a domnilor de la potere a sustienutu gimnasiulu.

Pre la inceputulu anului presente inse perceptoratulu regiu din Halmagi, a tramis reprezentanti'e o provociune de solvire că pana în 30 de dile sē platēșca 4,242 fl. pentru că obligatiunile donate de popor s'au transeris pe fondulu gimnasiului, adeca tac'sa de transcrieri și timbru, ca competentia erariala. În contra acestei deciziuni, reprezentanti'a a recursu la directiunea finantiale din Aradu, de unde inse fū respinsa; de aci a recursu reprezentanti'a la ministeriulu de finantie fiindu în credintia tare că guvernulu va luá în considerare starea nefavorabile materiala a fondului gimnasiului, și deca din bugetulu statului, în care romanii contribuie atâtea milioane, nici unu ajutoriu anuale de 4000 fl. nu voiesce a dá celu pucinu pentru unu scopu santu și pentru cultur'a poporului romanu, — va iertá acésta suma; dar reprezentanti'a s'a insielatu amaru în speranti'a sa, căci în dilele trecute se tramise reprezentanti'e prin perceptoratulu regiu din Baia de Crisiu decisiulu ministeriului, prin care i e impune că sum'a sus atinsa de 4242 fl. pana în 30 dile sē o platēșca căci la din contra, se va detrage din percentele obligatiuniloru de statu, cari se platecu în dōue rate prin perceptoratulu regiu din Baia de Crisiu. Luandu în considerare cele mai susu insirate, adeca gimnasiulu și pana acum cu cele 2444 fl. cari le primisce de la perceptoratu în percentele obligatiuniloru de statu, numai cu mare necesu și greutâte s'a potutu sustiené, și pe tōta di'a a fostu și este amenintiatu cu inchiderea și a celor 4 clase din lips'a midilōcelor de intreținere, — vi poteti itupai, on. cetitori cu sufletu și inima romana, supriinderea deprimetōria și amaritiunea ce a cuprișu pe membrii reprezentanti'e intielegendu acésta ordinatiune a masterului guvernulu magiaru.

Dupa ce toti cei de facia de locu au pripeputu intielesulu și intentiunea acestei ordinatiuni ministeriale, care nu este inchiderea provisoria ci nimicirea totale a gimnasiului, acestui unicu focariu de cultura și mangaere sufletēșca pentru romanii din acestu districtu — dicu, dupa pace toti cei de facia au cunoscutu tendinti'a periculōsa a ordinatiunei, unu tempu au statu uimiti, ca omulu pe care pe neasteptate ilu ajunge unu periculu de mōrte. În acésta tacere, unulu din membrii luandu cuvintulu, a facutu propunerea pentru a apelá la toti romanii, ca fie-care dupa potintia sē contribuie pentru a poté suplini sum'a pretinsa de ministeriulu magiaru și prin acésta a scapá de perire uniculu gimnasiu romanu din acestu districtu care propunere s'a și primitu fora discusiune, cu unanimitate.

În adeveru, este unu lucru tristu, fōrte tristu că pre candu domni de la potere, din bugetulu statului unde noi romanii platimu pe totu anulu cu miliōnele, pe teatrulu magiaru și alte institute eschisivu magiare cheltuosu sute de mii, pe bulevanduri și pe alte lucruri de luesu, menite pentru desfatarile desburdatiloru și aristocratiloru magiari; cheltuescu și risipescu miliōne, pentru corumperea poporului numai pentru sē se sustiena l'a cārma; cu unu cuvintu, pre candu stepanirea, spre scopuri separatistice și chiar spre daun'a saluti'e comune publice cheltuescu, cu miliōnele din sudōrea poporului, — pentru cultur'a poporului romanu nu numai că nu dă nici unu cruceriu, ci ea insiasu lucră intr'acolo, că unde bietii romani cu sudōrea loru au infintiatu vre-o scōla, și aceea sē se nimicēșca!! dar n'avemu ce face fora a fi cu rabdare și a pune sperantiã în bunulu Ddieu, uniculu de la care asteptămu dreptate și pedepsirea pecatului. *Dabit Deus hisquoque finem!*

Dar — foradelegile, nedreptatile și apesarile ce se facu romaniloru din partea guvernului magiaru, sunt tuturor romaniloru cōștate de bine cunoscutu în cātu despre acestea a scrie mai pe largu, afu cu totulu de superflu; în locu de acestea pe cari toti cei cu inima, cu simțiu și cu caracteru romanu amaru le simțimu: me adresezu catra toti romanii și a nume catra capii bisericesci, pré santiele loru metropolitii și episcopii, catra consistoria, catra preoti și episcopii bisericeleloru și deosebi catra femeile romane din cōce și de din colo de Carpati, și-i rogu cu tōta stim'a ca dupa cetirea apelului reprezentanti'e gimnasiului din Bradu îndreptatu catra toti romanii, toti dupa potintia sē ajute reprezentanti'e pentru a poté scapá gimnasiulu — de mōrte, la carea este condamnatu daca nu va poté platí cele 4242 fl. pretinse de ministeriulu magiaru, carele prin acésta pretensiune vre sē stinga lumin'a ce în mani'a inimiciloru nostri a inceputu a luminá acestu districtu puru romanu și pe romanii din giuru, cari seculi au fostu tienuti în întunerecu de inimicii națiunei nōștre pentru ca astfelu sē se pōta ingrasiá din sudōrea bietiloru romani!

Sumele incurse sunt a se tramite, dupa cum se vede în apelu, domnului Georgiu Secula, advocatu, ca episcopulu fondului gimnasiulu în Baia de Crisiu, ori la Redactorii foilor naționale, cari fora indoiēla vor avé bunatate a le primí și a le înaintá sus numitului episcopu.

În sperantiã că toti romanii precum cei din cōce asia și fratii cei de din colo de Carpati, cunoscendu periculu ce amenintia acestu gimnasiu romanu, nu vor pregetá, a concurge fiecare dupa potintia și vor depune denariulu loru pe altariulu culturi'e naționale, și asiá în scurtu timpu platindu pretensiunea ministeriului magiaru din ajutōrele benevōle ale romaniloru, sē potemu esclamá din inima:

Sē traisca mantuitoii gimnasiului romanu din Bradu, — ér inimicii nostri sē se convinga că romanii pentru inflorescerea națiunei și cultur'a poporului sunt totu de un'a gatá a-si sacrificiá și cruceriu din urma.

Romani din patru anghieri! veniti a salvá onōrea și a sustiené lumin'a naționala, pe carea întunereculu vre s'o cuprinda, pe carea vre s'o stinga unu masteru guvernulu, unu guvernulu fora frica de judecat'a istoriei culturale.

Éra voi domnilor stepanitori, cari atātu de bine sciti a nimici totu ce tinda la cultura, prosperare și instructiune, poteti fi mandri, că ati isbutitu a mai infige unu pumnalu în inim'a națiunei romane, — cu o maestría pentru carea și consilierii Imperiului Sōrelui ve va invidiá!

Deschideti-ve inimile, romaniloru, betrani, barbati, juni, teneri, și ajutati și mantuiti pre maic'a națiunei, persecutata și lovită de despotii lumii!
 Sigismundu Borlea m. p.
 protonotariulu si deputatulu
 comitatului Zarandu.

Bucovina, langa Cernauti, în aug. 1872.

Dupa ce spusei salei museloru ultimulu „adio“ pe anulu acest'a scolariu, mi-am propusu de a calatori prin multu amabil'a mea țierisiōra Bucovina. Pedestrandu prin mai multe sate de pe langa Cernauti, ajunsei în 11 augustu a. c. cam pe la 1/2 10 óre de deminētia și în satulu Toporauti. Fiindu diu'a dominēci, — m'am dusu la s. biserica. Aici tocoma erá s. liturgia la fine; dupa „optustu“ (deslegare) nemidilocitu incepú parochulu prin nasulu seu cuprosu, în limb'a slovēna catra poporulu adunatu o cuventare atātu de neghibēșca, de n'a mai auditu lumea! „Ómeni bunii! mane, adeca în 12 augustu, are sē se pērdá o parte de lume, prin aceea că, are sē vie unu comestu fōrte aprōpe de pamentu, în cātu sē sfarime o parte din elu. Care parte nu potemu sē soimu, dara de sicuru se va pierde prin apa sēu prin focu. Rogati-ve și ve pregatiti, că acésta pōte sē se intemple și nōa!“ Multe nebunfi am auditu, dara astfelu de absurditāti, atātu de grosolane n'a mai auditu nimene.*) Aceste cuvinte le-a spusu parochulu atātu de seriosu, cātu a implutu pre totu poporulu de grōza și frica! Din unghiulu unde stam, diarii pre domnulu cooperatoru în altariu, carele la tōta „cazani'a“ parochului atātu de prōsta, a avutu multu hazu! de unde conchidu, cumca tenerulu preutiulu trebe sē fia avutu mai sanatosá ideia despre comete. Scurtu timpu, dupa vr'o câte-va dile, me intelnii în orasielulu S. cu nisce óeni din Toporauti, cari dupa mai multe întrebări mi spusera, cumca multi locuitori din satulu mentionatu, se pregatisera de mōrte, imbracandu-se în vestiminte curate,

*) Dara nu; inca și printre germanii cei culti, și si la magiarii cei ingamfati!
 Red.

avendu fie-carele pre langa sine și lumini de cōra. — Unu omusioru betranu mi-a spusu, cumca tocoma dominēca în 11 augustu a fostu la preotulu celu teneru, carele i-a spusu multe despre comete, dara n'a spusu că se va pierde lumea, ba nici macar că se va atinge de pamentu: „Eu, domnisiorule, sē-ti spunu dreptu, am fostu fora frica!“ — Asiá mi dise bietulu mosnēgu. Mi-a mai spusu ómenii totu de acolo, cumca sunt mai îndestulati cu preotulu celu teneru, de cātu cu celu betranu, de la carele nu mai audu de cātu lucruri prōste!

Sermane popor! Tu esti orbulu evangeliului, carele condusu de altulu în-a mai orbu, esti trasu de acésta în grōpa! — D. C.

Langa Janu, în Carasiu în aug. 1872.

(O interpelatiune dlui pretore P. Vuia, în Oravitia!) Ni desteptara atentiunea și ni improspetara memori'a, planurile și epistolele ce se publicara în pretiuit'a nōștra „Albina“, cu scopu d'a-i asecurá acosteia viēti'a și activitate — facia de atacurile domnilor de la potere și ale uneltelor loru marsiave; — ni aduseram a minte de colectele, ce acum duoi ani se facura prin mai multe sate ale acestui tienutu, în favōrea „nefericitoru francesi.“ Cu acea ocaziune s'au adunatu — frumosi bani în aceste părți, insa — ce s'a facutu cu ei? — nime nu scie! Pre ori-cine întrebi, misca din umeri! În colōnele și socotile publice ale „Albinei“ celu pucinu, n'ci unulu dintre noi, cari cu atentiune cetimu acésta foia, scie sē se vie publicá.

Nu voiu vorbi asta data de alte casuri, ce insa bine mi aducu a minte — este că în Vranu s'au fostu adunatu 60 de fl. Despre acésta sciu toti și me provocu chiar la dlu preotu Tamasiulu, și s'a facutu multa vorba că — unde sē se tramita acei bani? *)

Atunci judele comunalu Pavelu Vraniantiu a distu că — a vorbitu cu dlu pretore Vuia Petru și că acésta a pretinsu ca sē i se dee lui banii, ca elu sē-i spedeza la locul cuvenitu, și — apoi s'au luat banii și s'au datu — Ddieu scie unde! căci — nu s'a mai auditu nemic'a de ei.

Vinu deci a cere deslucire de la dlu pretore Petru Vuia, că — primit'a dea banii adunati la acea ocaziune pentru francesi, și a nume căti din cari comune și — unde ii-a tramis, și ce adeverintia are despre tramitere?

Cu acéstasi ocaziune, asi dori a desteptá atentiunea și a altora cari sciu de asemenea colecte și nu sciu despre întrebutiarea acestor bani. Daca noi vrem, ca colectele nōștre sē nu devina unu medilocu de insielatiune, trebe cu totii sē le controlămu; căci numai asiá si ele vor folosi, dar si furaturele se vor inoungiurá.

De acea mi repetiescu rogarea și provocarea!
 Unu contributoriu,
 în cōntielegere cu mai multi.

Beregseu, 12 aug. 1872.

(Rectificare.) Unu d. corespundinte anonim, din Temisiōra, în nrulu 63 alu Albinei atinge persōn'a subscrisului dicendu că: „Cāti romani pre aci audu de acésta intemulare, (adeca de defraudarea lui Carniceanu din Beregseu,) toti tienu că — ér investitoriulu Andreescu este burghia, carea a datu de urn'a pecatului și l'a descoperitu.“ etc.

La acésta insinuatiune nedrepta si mai cu sēma în privinti'a epitetului ce-mi asina de capu dlu corespundinte, cauta sē-lu reflectezu, rectificandu, că atātu dea, cātu si ceilalti toti cari credu astfelu — cum scrie dea în pasagiulu citatu, se insiēla reu. Căci afacerea din cestiune este o afacere mai vechia, de cātu functiunea mea în Beregseu, este o afacere în care mie, fora a fi provocatu, nu mi-ar placé sē me amesteou.

Sum dedatu a vorbi adeverulu, ba de multu ori și în daun'a și spre reulu meu l'am vorbitu, — n'am ce face căci partasiu pecatului, fia acel'a de ori ce natura si provina de la oricine, nu me potu face, a-lu ascunde — nu me iērtá consciinti'a.

În atacerea mentiunata totusi dlu corespundinte n'are dreptu a me atinge, — i multiu mescu de complimentu, dara altii sunt aci pre ii cari privece caus'a și ii-a dorutu reulu și — ii mai dōre inca, căci: Sca parintele din cestiune, pretotindenii și la tōta ocaziunea s'a de datu a-ii lovi pre aceia, a-ii subsepa în ascunsu, a-ii denunciá la frundia si iērbă — pana la infamii fora dreptate si fora cea mai mi-a

*) Nōa asiá ni se impare, că din acele părți ni s'au tramisu și am si publicatu unele sume, dar — numai din 2—3 comune și — nu pré insemnate.
 Red.

sfîla, si tôte — numai si numai spre a-si ajunge scopurile sale necurate.

Respingu deci din nou insinuatiunea de vr'una meritu in acêta urtîbosa causa si specialu epitetulu ce mi se atribue! *Andrescu*, docinte.

Varietati.

† (*Necrologu.*) Dupa o epistola privata, in dia' de 23 aug. a. c. a repozatu intru Dlu in Temisiora — conosciutul bietu literatu romanu si serbu *Petru Lupulovu*, in etate de peste 60 de ani, trecutu sermanulu prin cele mai diferite vicisitudini ale vietiei, si cu tôte, lasandu dupa sine o multime de scrieri literarie, tôte tiparite, dar — abia conosciute in pârtila de pre langa Temisiora. *Fie-i tieren'a usiora!* —

— (*Din Temeresi, langa Fagetu.*) dlu docinte romanu Vas. *Nicorescu* ne rîga a-i publicat unu respunsu la niscari scorniture reutabose, mangite a supr'a sa si a altora, in fîia guvernului magiaru, scrisa romanese. Dsa doresce a constatã adevêrul, „*pentru ca opiniunea publica sè nu fia sedusa prin mintiunile acelei fîia.*“ Noi credemu cã dlu invetiatoriu a observatu cumca noi totalminte ignorãmu acea fîia si lu potemu incredintã la onore, cã n'am cetitu de candu essiste, unu nru macar alu ei. Afe deci mai departe cã, intregu publiculu nostru ni aprîba tienut'a nîstra si nime nu iè cãtu de pucina conosciinta de pasucile tufariloru! Dovêda destulu cã — *Babesiu* inca traiesce, nu numai traiesce, ci continua a lucrã in directiunea si modulu de pana acuma din tôte poterile sale. Va sè dica nime — nici la romani si nici la unguri nu s'a datu amagitu de acuzãrile si injurãrile tufariloru ca sè-lu ucida cu petri! — Cine voiesce sè fia crutiatu de acea fîia, nu o cãtesca, pre cum in multe tienuturi nici de nume n'o cunoscu, si lucrulu e impacatu! —

— (*Bataia publica intre doi diaristi.*) ambii ovrei — botesati si nebotesati, unulu reprezentandu *Magiaria-mare*, cel'altu *Germania-mare*, cari — cum se vede — nu incapu langa e lalta! Este vorb'a de dnii *Gans-Ludasi* de la „*Tagess Presse*“ si de *Steinbach* de la „*Deutsche-Zeitung*.“ Gans vatemã dilele trecute infamulu pre dnii pangermani de la „*D. Zeitung*“, cari din urma i tramisera marturii pentru duelu, dar dlu ovreu, representante alu magiarismului, ii manã la judecata. Urmarea fû, cã luni-a trecuta, ochindu' *Steinbach* pe *Ludassi* pe strada, sari a supr'a lui si incepù a-lu frecã cu unu bãtu grosu preste capu; *Ludassi* inea avea unu stiletu a mana si se aperã vatemandu pre contrariulu seu la o mana si la fîle. Scandalulu atrase mare multime de ômeni, politia intreveni si escortã pre ambii — „*portatori de cultura*“ sèu mai bine diu' de stindarte ale culturai teutone-magiare. Dupa ce la prefeptur'a politiei se fece si subscrie procesu verbale si se luara ambiloru campioni armele, ei fusera dimisi liberi, apromitiendu diupanulu *Steinbach* cã — nu va mai atacã pre ovreulu magiaru! —

— (*Diurariu romanescu nou, acolo unde n'a mai fostu.*) In „*Romania libera*, abia essiste vr'unu orasin de 5—6000 suflete, carele sè nu-si aiba fîia sa — „*districtuale*,“ adeca pentru tienutulu sèu judetiuu acelu, — astfelu in cãtu ar fi greu a spune cu precisiune nrulu foiloru de asta categoria. Numai in pârtila besarabice, adeca aolele revindicate de la Russia, si mai vertosu in cele marginasie cu Russia nu essiste nici o fîia romana. Acum de curendu se intemeiã inea si acolo, a nume chiar in Bolgradu o astfelu de fîia sub titulu „*Ecoulu Bolgradului*,“ pentru judetiuu acelu, si inca cum ni se spune, tocmã cu ajutoriulu directu alu celoru 60 de comunitãti ce compunu acelu judetiu, ingagiandu-se fiesce-care a dà subveniune de cãte 100 lei n. la anu, plus pretiulu de prenumeratiune. „*Gardistulu civicu*“ din *Galati*, pre candu saluta cu caldura pe acestu nou diurariu, „*bine scriu si bine cugetatu*,“ i doresce „*sè fia pentru tîera unu stragiuru neadormitu alu drepturiloru ei si a viitorulu ei romanescu si èr romanescu!*“ Grabimu si noi a ni impreunã vîcea nîstra cu vocea patrioteca a *Gardistulu civicu!* —

— (*Dlu Joane Ardeleanu*, docinte in Pecica-romana,) cu privintia la adunarea pentru conferintie a invetiatoriloru romani gr. or. din cerculu inspectoratulu Aradu, convocata de dsa pe diu'a de 16/28 aug. a. c. — in momentulu ultimu face de seire cã, dupa ordinatiunea dlui inspec-

tore cerculu de scôle J. P. Deseanu dd. 7/19 aug. aceã adunare este a se tiené in Aradu in 24 aug. 5 sept. a. c. si la ea se astèpta infaciisarea de asemenea si a invetiatoriloru din cerculu Radnei. —

Mihaile Besanu, advocatu si deputatu dietalu, aduce la cunosciinta onoratulu publicu, cã resemnandu de postulu seu, ce l'a ocupatu ca jude supliate la Tabl'a reg. din Pesta, si-a deschisu cancelaria advocatiale in Pest'a (piatia casei comitatense) si primesce insarcinari de aperare, informare, si sollicitare la tribunalele de prim'a instantia si la forurile mai innalte in cause procesuale civile si criminale, mai departe: primesce innaintarea cauzelor de ori-ce natura la ministeriulu reg. alu Ungariei, medilocesce imprumuturi de bani de la bancele de creditu si spera cã pracs'a de 10 ani cascigata de pe terenulu juridicu si conessiunile lui personale, vor face posibilu a satisfacere cu acuratetia si onestitate tuturoru insarcinariloru lui concediute.

Institutulu subscrisei, concesionatu pentru educatiunea copileloru, in Brasiovu,

care de tret ant se bucura de unu renume bunu, si va reincepe cu 2 septembrie st. n. cursulu de invetiamentu in limb'a germana, romana, franceza, englesã si italiana, apoi in musica si in cantãri, in desennu si in totu felulu de lucruri fameseci, — totu in locuinti'a din strat'a Cãldarasiloru Nr. 519, èra de la 1. octombrie a. c. se va mutã in strat'a Scheiloru Nr. 134, in casele lui Hessheimer. Deci acestu Institutu, procedutu cu profesori buni, si in care se primescu copilele si in vîptu, se recomanda tuturoru aceloru parinti, sèu tutori, cari dorescu a dà o crescere si cultura mai inalta fîceloru loru resp. de sub ingrigirea loru. Mai de aprîpe Program'a, cu care sum gatã a servi.

1—2 **Maria de Joanelli.**

Din piatiile de grane.

Dupa reportulu generale ce feceramu despre starea secerisiiului si a piatioloru de grãne, n'am fi asteptatu sè ni vina atãtu de curendu din tôte pârtila, cu gramad'a provocatiuni, ca sè nu pregetãmu totu mereu „a dà informatiuni publiculu nostru despre ori-ce miscaminte in acêta privintia, — cãci intr'adeveru e vorb'a de panea nîstra cea de tôte dilele!“

La acesteã provocãri, pentru asta data venimu a aretã cumca, dupa cele mai noue sciri din strainatate, pretiurile grãneloru in cele mai multe pãrti se uroa din diu in diu, — incependu din America, pana in Germania si pan' la noi si mai departe spre Oriente.

Recolt'a in Anglia, pe langa aceea cã a esitu slaba, prin ploile cele multe si grele, ce urmara tocmã pre timpulu secerisiiului, s'a stricatu si mai multu, si dejã speculatiunea de acolo incepuse a influentia greu piatiile nîstre; in insasi Anglia pretiurile incepusera a se urcã infricosiatu. A datu inea era si timpu frumosu si — pretiurile au devenitu normali.

In Germania asemenea a facutu ploile mari daune si au contribuitu de a mari lips'a de grãne.

Din insasi America sosescu totu sciri despre cautare multa si platire buna a grãneloru. Numai in Francia, astadi prè binecuvetatata, pretiurile ce fîite se urcasera, d'unu timpu incoci, dederã nitielu in deretru! —

La noi in Ungaria — totu mai multu se adeverese, cã recolt'a este mai slaba de cãtu se asteptã si cã deci prè pucina grãne o sè fia de esportatu.

Dupa acesteã fie-cine va pricope cã pretiurile grãneloru in ale nîstre piatie trebe sè se urce din ce in ce. De candu noi publicaramu acã trei septemani pretiurile grãneloru in piati'a de aici, ele s'au urcatu binisioru; astfelu ele la inceputulu acestei septemane stau:

Grãulu frumosu, de cãte 87—88 fontu, metiulu dupa magea vamale cu cãte 7 fl. 10—20 cr.

Grãulu de medilocu, de cãte 84—86 fontu cu cãte 6 fl. 90 cr. pana la 7 fl.;

Grãulu mai ordenariu, de cãte 82—83²/₄ fontu, cu cãte 6 fl. 60 cr. pana la 6 fl. 70 cr.; *Secar'a* — de cãte 79—80 de fontu, cu cãte 3 fl. 80—85 cr.; — cumperulu pe trei luni; *ordiulu* de cãte 72 fontu metiulu, cu 2 fl. 70 cr.;

porumbulu (cucurudiulu) stã in acelasi pretiu cu ordiulu, totusi speculatiunea nu se ingagièda afundu in cumperãri, cãci — nime nu scie, ce va aduce recolt'a acestui anu in acestu fruptu.

Ovesulu este cam statiunariu, de la 1 fl. 60—1 fl. 70 cr.

In fine rapitia prè puocina se ofere, dar noi nu se redica in pretiu, ci — cea mai frumoasa se cautã numai cu cãte 7 fl. metiulu.

Viele si pomele in cea mai mare parte sunt indestulitorie. —

Edictu.

Din partea oficiulu Opidanu Dobra, in comitatulu Hunedorei, se face de comunu cunoscutu cumca in 21 septembrie a. c. se vor dà urmatòriile obiecte opidane pe trei ani de la 1. ianuarie 1873, pana la finitulu lui decembrie 1875, pe calea licitatiunei publice in arenda, precum:

a) Dreptulu de cresmaritu cu ospatari'a opidana din piati'a Dobrei, ce constã din 1 sala, 8 odai de locuintie, 1 bucatòria, 1 camera, 2 graduri pentru 30 de cai, si 1 sopru cu gradin'a de legumi; — sum'a primei strigãri 1220 fl. v. a.

b) Doue mori de macinatu farina, 1 cu duous si 1 cu patru rôte, in riulu opidulu Dobra, cu duous locuintie pentru morari; cifr'a primei strigãri 707 fl.

c) Vam'a tergului, la 4 terguri mari si la tergurile de septemana, in tóta martia, unu edificiu in piatiu, obiectu de macelaritu carne, cu strigarea prima de 435 fl.

d) Unu edificiu de fauria in piati'a Dobrei, cu 2 locuintie, 1 camera si localulu de fauritu, cu strigarea prima de 70 fl.

e) Trecatura peste ap'a Muresiu, cu 1 brodu, 1 luntritia, (ciun), 1 casa cu 2 locuintie, impreunata cu dreptulu de cresmaritu acolo in locu, cu strigarea prima de 220 fl.

f) Duoue case de locuintia in opidulu Dobra sub nr.ii 126 si 85, cu gradini de legumi, cu strigarea prima de 70 fl.

Voitorii de a esarendã si licitã prescisele obiecte, au sè depuna inainte de inceperea licitatiunei unu vadium de 10% din pretiulu sus aretatu alu primei strigãri — in bani gat'a, la comisiunea licitatoriã.

Licitatiunea se va tiené in cancelari'a opidana in Dobra, unde se potu vedé conditiunile licitatiunei, si contractele de arenda.

Dobra in 22 augusta 1872.
1—3 *De la Oficiulu Opidanu.*

Concursu

Pentru parochi'a vacanta din comun'a Vraniutiu, protopresbiteratulu Bisericei-albe, se deschide concursu pana la 1. septembrie c. vechiu.

Emolumentele sunt: biru si stól'a usata de la 168 de case, una sesiune de 30 jugere pamentu aratoriu; inee cu acea observare ca ospelanulu repozatulu parochu are sè se folosescã precum de sesiunea parochiala, — asia si din celalaltu venitu stolaru intr'o a trei-a parte, si numai de duoue pãrti parochulu ce este sè se alèga.

Recurentii au sè-si adresedi recursurile cu dovèdile de calificatiune catra comitetulu parochialu in Vraniutiu.

Comitetulu parochialu, in contielegere cu Josifu Popovicu m. p. protopresbiteru.
1—3

Concursu.

Nimicindu-se alegerea facuta pentru tulu invetiatorescu in comun'a Bisericea or. romana din Ghivoda, se deschide prin ac' concursu nou pana in 16 septemb. a. c. pe candu va fi si alegerea.

Cu acestu postu invetiatorescu sunt le urmatòriile emoluminte: 180 fl. v. a. din suma inea are a fi prevediuta scól'a cu 8 de lemne; 2 jugere de aratura, 2 jugere fènetie, 1/2 jugeru de gradina, 30 meti de 25 meti di cucurdiu, 50 cr. de la fie-cã mortmentare si cortelu liberu.

Doritorii de a ocupã acestu postu s'au avisati: suplicele, scrise cu propri'a loru si prevediute cu documintele necesari, s'au alesu despre absolvirea preparandei si desessamentulu de calificatiune, a le intitulã c' comitetulu parochialu din locu si a le tramit inspectorulu scolaru cerculu in Temisiora pana la susatinsulu terminu avendu a se prèsentã in vre una din domineci sèu serbatori in S. bisericã. Ghivoda 12 augustu 1872.

Comitetulu parochialu,

cu consensulu meu:

Dr. Vasiciu, m. p. inspect. cerc. de scól'a
1—3

Concursu.

Prin dimisiunea fostulu invetiatoriu de pana acuma in comun'a Dvbochi-Nadasiu din cerculu inspectiunei scolarie alu Aliosului, devenindu vacante postulu de invetiatoriu, se deschide concursu pana in 17 septembrie a. c.

Doritorii de a ocupã acestu postu vor avé a-si indreptã documintele recerute in buna regula catra comitetulu comunu pana in dia' de 15 septembrie inclusivu.

Emolumentele acestui postu invetiatorescu sunt:

In bani gata 42 fl. v. a.; 13 meti de grãu, 13 meti de cucuruzu in bomba, 6 lb. de luminari, 40 lb. de lardu, 30 lb. de sare, 6 stangeni de lemne de focu din cari se incaldiesce si scól'a, 1/2 jugeru de livèda, 1/4 jugeru gradina de legumi si quartiru liberu cu o odaia si cuina.

Din siedinti'a comitetulu parochialu, tienuta in 29, iuliu 1872.

Comitetulu parochialu,

Cu invoièla mea

Luca Calaceanu, m. p. inspect. cerculu de scól'a.
1—3

Concursu.

Pe bas'a petitiunii ce betranulu invetiatoriu din Firigihazu, D. Petru Dimitrieviciu, a datu comitetulu parochialu, ca sè i se dee unu suplente, nepotendu ensu si mai departe a implin detorintiele invetiatorescu, prin acêta se deschide concursu pentru unu suplente la scól'a romana, gr. or. din numit'a comunã.

Emolumentele postulu invetiatorescu sunt: 126 fl. v. a. in bani gat'a, 60 meti de grãu, 100 lb. de lardu, 80 lb. de sare, 25 lb. de luminari, 12 stangeni de lemne pentru focu, 4 jugere de pamentu aratoriu, 1/2 jugeru gradina de legumi si de pomaritu, si quartiru liberu de 2 odai in edificiuu scoliu

Din aceste emolumente deci suplentele va avé cãte diumetate din tôte, èr cealalta diumetate va fi pe sém'a invetiatorulu betranu, cu acea observatiune, cã quartirulu si gradin'a de legumi le va folosì suplentele echisivu, si cã din lemne va primì betralu invetiatoriu 3 stangeni, èr restulu de 9 stangeni va fi pe sém'a suplintelui, din cari se va incaldì si scól'a.

Doritorii vor tramite comitetulu parochialu recerusele loru impreuna cu documintele ce se receru in sensulu statutulu organicu si dupa instructiunile date mai tardiu, pana la 14 septembrie st. v. candu se va face si alegerea. Datu in Firigihazu, 4 augustu st. v. 1872.

Comitetulu parochialu.

Cu consensimentulu meu
Luca Calaceanu m. p. inspectore cerculu de scól'a.
2—3

Cumperare si vindere precum si schimbare de totu felulu de papire de statu, obligatiuni de prioritate, sortiri, actie de drumulu de feru, de bance si industria. Escomptare de cupone, Comande pentru bur'sa c. r. se esecuta pre bani gata seu o capara de 10%. Totu felulu de sortiri se vindu pre langa solviri in rate lunarie de la 5 fl. in esu.

ROTHSCHILD & COMP.
Opernring 21,
VIENNA.

Certificate partiale valibili pentru tôte sortiriile
sortiri de statu c. r. din 1839 de a 40. parte
sortiri de statu c. r. din 1860 de a 20. parte
sortiri ung. de premiu din 1870 de a 20 parte
sortiri turcesci de drumulu de feru din 1870 de a 20 parte
7—20 (valibile 86 de sortiri)